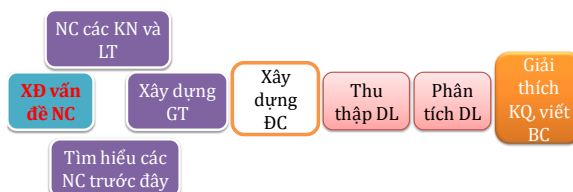

XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

TS. Trương Thị Kim Chuyên
kchuyen@gmail.com

Quy trình nghiên cứu (8 bước)

Làm thế nào để tham gia NCKH?

- **Ý tưởng**
 - Bạn quan tâm gì?
 - Bạn thấy vấn đề gì?
 - Bạn được hỗ trợ gì?
 - Nguồn: môn học, cuộc sống, hội thảo, báo chí, ...
- **Kiến thức**
 - Tổng quát về phương pháp nghiên cứu:
 - Lĩnh vực nghiên cứu
- **Đam mê và kiên nhẫn**
- **May mắn**

Bạn sẽ được đánh giá ra sao khi hoàn thành một đề tài nghiên cứu?

1. Đề tài nghiên cứu có thiết thực không? (Có ích lợi gì cho xã hội? Có ý nghĩa gì về mặt lý luận và thực tiễn?)
2. Tài liệu tham khảo nghèo nàn hay phong phú, mới hay cũ? Tài liệu ấy được tác giả khai thác như thế nào?
3. Phương pháp nghiên cứu có phù hợp với đề tài không? Dữ liệu đã đầy đủ để đảm bảo cho kết luận chưa?
4. Nhận xét đánh giá về từng phần của báo cáo
5. Công trình nghiên cứu thực hiện được ở mức nào các nhiệm vụ nghiên cứu đã đặt ra? Thành công? Hạn chế?

XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

- o Nghiên cứu Cái gì? Như thế nào? Và thực hiện? Nơi nào?...
- o Mô tả, diễn giải, kiến tạo...
- o Chủ đề, cấp độ, phạm vi, địa bàn nghiên cứu, đơn vị phân tích...

- Vấn đề nghiên cứu là một tình trạng cần có giải pháp, cần sự cải thiện hay cần sự thay đổi (Adebo, 1974).
- Là bước đầu tiên và quan trọng nhất của quá trình nghiên cứu
- Là đích đến của cả một lộ trình

CÁCH XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

- Đọc các tài liệu nc trước => phát hiện những điều chưa rõ => muốn chứng minh lại.
- Trong các cuộc tranh cãi tại các Hội thảo, Hội nghị,... => nghiên cứu nhận định lại.
- Trong thực tế hoạt động kinh tế - xã hội => các câu hỏi nghiên cứu.
- Từ những bức xúc nghe được từ dư luận
- Sự tò mò của bản thân người nghiên cứu...

Hình thành vấn đề nghiên cứu

- ✗ Có ý nghĩa khoa học
- ✗ Có ý nghĩa thực tiễn
- ✗ Tính cấp thiết
- ✗ Phù hợp với sở thích của người nghiên cứu

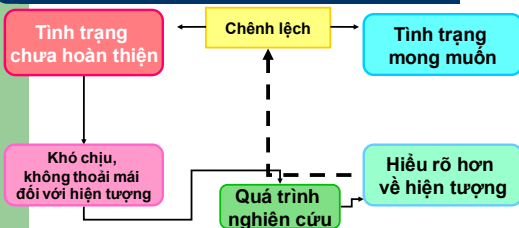
Xác định đề tài

- Nhận dạng, mổ xẻ phân tích, chọn lọc, nêu câu hỏi, hình thành mục tiêu, làm chắc, kiểm tra lần 2.

Câu hỏi nghiên cứu

- Một hay nhiều câu? Câu hỏi chính và các câu hỏi phụ liên quan.
- Câu hỏi chính có thể chung chung, câu hỏi phụ phải cụ thể, rõ ràng, chú trọng và giới hạn lại vấn đề mà mình quan tâm trong nghiên cứu.

Vấn đề nghiên cứu

Tôi đã đưa ra được những câu hỏi quan trọng chưa?

Một số khái niệm

- **Nhiệm vụ nghiên cứu:** là những việc mà người nghiên cứu phải làm để đạt được mục tiêu nghiên cứu đề ra/ trả lời các câu hỏi nghiên cứu.
- **Khách thể nghiên cứu:** môi trường chứa đựng đối tượng nghiên cứu
- **Đối tượng nghiên cứu:** bản chất của sự vật hoặc hiện tượng cần được xem xét và làm rõ trong nhiệm vụ nghiên cứu

- **Đối tượng khảo sát:** là một bộ phận đủ đại diện của khách thể nghiên cứu được người nghiên cứu lựa chọn để xem xét.
- **Phạm vi nghiên cứu:** đối tượng nghiên cứu được khảo sát trong phạm vi nhất định về mặt thời gian, không gian và lãnh vực nghiên cứu.
- **Mục tiêu nghiên cứu:** là những điều cần đạt được trong nghiên cứu. Cụ thể là trả lời câu hỏi “làm cái gì?”
- **Mục đích nghiên cứu:** là ý nghĩa, giá trị thực tiễn của đề tài, là đối tượng phục vụ của sản phẩm nghiên cứu. Để trả lời câu hỏi “nhằm phục vụ cái gì?”

Bảng so sánh đối tượng nghiên cứu, khách thể nghiên cứu, đối tượng khảo sát

Đối tượng nghiên cứu	Khách thể nghiên cứu	Đối tượng khảo sát
Sử dụng thời gian rảnh rỗi của sinh viên	Các trường đại học trong ĐH Quốc Gia TPHCM	Một số sinh viên chính quy và phi chính quy

Mục đích và mục tiêu nghiên cứu

- Mục đích: nhằm vào việc gì = ý nghĩa thực tiễn của nc
- Trạng từ chỉ mục đích: nhằm, để, góp phần...
- Mục tiêu: làm cái gì = cái đích về nd vạch ra để định hướng nỗ lực tìm kiếm
- Động từ: xác định, đánh giá, đề xuất, tìm ra, chọn lọc, nâng cao...

Thí dụ: phân biệt giữa mục đích và mục tiêu

Đề tài: "Nghiên cứu tác động của BĐKH đến các hộ nuôi tôm huyện Vĩnh Lợi tỉnh Bạc Liêu"

- **Mục đích của đề tài:** Để đảm bảo sinh kế cho hộ nuôi tôm trong bối cảnh BĐKH.
- **Mục tiêu của đề tài:**
 - Thực trạng hoạt động nuôi tôm ở huyện VL.
 - Nghiên cứu mức độ tác động của BĐKH đến các hộ nuôi tôm.
 - Đánh giá khả năng thích ứng với BĐKH của các hộ nuôi tôm huyện VL.
 - Đề xuất chính sách...

Phương pháp phát hiện vấn đề

- Kiểm tra mặt mạnh của mình
- Xem lại những đề tài cũ
- Nhận dạng những bất đồng trong tranh luận
- Nghĩ ngược lại quan điểm đã có
- Nhận dạng những vướng mắc trong hoạt động thực tế
- Lắng nghe lời phàn nàn của những người không am hiểu
- Thảo luận, động não
- Những câu hỏi bất chợt xuất hiện không phụ thuộc vào lý do nào
- Nghiên cứu tiền khả thi

Các yếu tố ảnh hưởng đến việc xác định vấn đề nghiên cứu

- ❖ **Sự thích thú**
- ❖ **Quy mô và giới hạn:**
 - Không gian
 - Thời gian
- ❖ **Mức độ hiểu biết về:**
 - Lý thuyết
 - Thực tế
- ❖ **Tính mới:**
 - Không trùng lặp, không mô tả
 - Có tính sáng tạo, có khả năng áp dụng vào thực tế, ...
- ❖ **Nguồn dữ liệu:**
 - Dữ liệu về cơ sở lý luận
 - Nguồn thông tin
 - Sổ sách, số liệu thống kê, báo cáo, vv...
 - Nếu chưa có, sử dụng cách và phương pháp nào để thu thập? Ở đâu?
- ❖ **Nguồn lực:**
 - Thời gian
 - Tài chính
 - Phương tiện cần thiết
 - Người hướng dẫn

Các bước xác lập đề tài nghiên cứu

1. Chọn lựa lĩnh vực hoặc chủ đề quan tâm hoặc có kinh nghiệm
2. Phân chia lĩnh vực rộng thành những lĩnh vực nhỏ hơn
3. Chọn ra một vài lĩnh vực nhỏ muốn tiến hành nghiên cứu
4. Nêu câu hỏi nghiên cứu sơ bộ thể hiện được vấn đề trong lĩnh vực nghiên cứu
5. Xem xét các câu hỏi then chốt liên quan
6. Xác định loại vấn đề nghiên cứu so với hiện trạng tri thức trong lĩnh vực đã chọn lựa.
7. Phân tích phê phán câu hỏi trước khi đưa ra câu hỏi cuối cùng

Chọn lựa lĩnh vực hoặc chủ đề quan tâm

- Quan sát và xem xét các kinh nghiệm trong lĩnh vực quan tâm
- Xem xét các công trình nghiên cứu trước đây
- Tham gia các hội thảo về các kết quả nghiên cứu liên quan đến lĩnh vực quan tâm
- Xem xét các khung lý thuyết
- Xem xét các ưu tiên nghiên cứu trong lĩnh vực

Nêu câu hỏi nghiên cứu sơ bộ và xác định cấp độ nghiên cứu

- Câu hỏi nghiên cứu là một câu hỏi rõ ràng và không mập mờ nêu cụ thể các khái niệm chính, nói rõ đối tượng nghiên cứu và gợi ra một cuộc điều tra thực nghiệm
- Xác định xem câu hỏi nghiên cứu mình thuộc cấp độ nghiên cứu nào để định hướng nghiên cứu cho phù hợp.

Mối quan hệ giữa câu hỏi nghiên cứu và xem xét tài liệu

Ví dụ

- Điểm đến du lịch
 - Nhu cầu, quản lý, quy hoạch
 - Nhu cầu của ai? Du khách, khách sạn, vv...
 - Nhu cầu về cái gì? Về chất lượng, về sản phẩm, về nhân sự, vv...
- => Nhu cầu của du khách về các hoạt động vui chơi giải trí tại Đà Lạt là gì?

Các bước xác định đề tài nghiên cứu

- ❖ Nhóm chọn một lĩnh vực quan tâm chung
- ❖ Chia nhỏ lĩnh vực nếu lĩnh vực còn rộng quá
- ❖ Đặt ra các câu hỏi liên quan đến lĩnh vực đã chọn
- ❖ Tìm cách trả lời từng câu hỏi đặt ra
- ❖ Câu nào trả lời được rồi thì bỏ qua. Câu nào chưa trả lời được thì diễn đạt lại dưới dạng một vấn đề cần nghiên cứu.

Cách đặt tên đề tài BA KHÔNG NÊN

1. Lạm dụng từ chỉ mục đích nghiên cứu: "nhằm", "để", "góp phần",... => rườm rà, không nêu bật được nội dung trọng tâm.
2. Bắt đầu bằng cụm từ có độ bất định cao về thông tin: như "Về...", "Thử bàn về...", "Một số biện pháp...", "Một số vấn đề...", "Tìm hiểu về..." ...
3. Thể hiện tính quá dễ dàng, chung chung
4. Thể hiện tình cảm, thiên kiến, quan điểm.